

Тематична рубрика Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 336.76

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20401982>

Ринок цінних паперів України: аналіз поточного стану та оцінка перспектив.

Салтикова Ганна Василівна

к.е.н., доцент, старший викладач кафедри фінансових технологій і підприємництва Сумського державного університету
40014, Україна, м. Суми, вул. Петропавлівська, 59

h.saltykova@biem.sumdu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-4614-8313>

Сильченко Катерина Борисівна

<https://orcid.org/0009-0003-1811-062X>

студентка кафедри фінансових технологій і підприємництва Сумського державного університету

Прийнято: 05.05.2026 | Опубліковано: 25.05.2026

Анотація: Метою роботи є дослідження сучасного стану ринку цінних паперів України, тенденцій, особливостей його функціонування та оцінка перспектив подальшого розвитку в умовах трансформації фінансової системи.

Методи дослідження: наукового узагальнення, статистичний, графічний, економетричне моделювання.

У роботі визначено основні фактори впливу на розвиток ринку цінних паперів. Ключову роль відіграють економічні та політичні чинники, що формують інвестиційне середовище. Показано, що всі зазначені фактори мають вплив на функціонування ринку, однак різняться за ступенем та характером дії.

Досліджено механізму формування попиту і пропозиції на ринку. Описано, що саме їх взаємодія визначає рівноважні параметри ринку, зокрема ціну та обсяг фінансових інструментів.

У процесі аналізу обґрунтовано вибір ключових індикаторів розвитку ринку цінних паперів, зокрема обсягу торгів фінансовими інструментами, обсягу операцій з облігаціями внутрішніх державних позик та загального рівня ринкової активності. Встановлено наявність тісного кореляційного зв'язку між зазначеними показниками, що підтверджує їх репрезентативність для подальшого моделювання.

Побудова економетричної моделі дозволила визначити характер і силу впливу окремих факторів на рівень активності фондового ринку. Встановлено, що найбільш адекватною є модель, яка враховує залежність від обсягу операцій з ОВДП, що підтверджується високими значеннями коефіцієнта детермінації та статистичної значущості. Зазначена доцільність урахування часових лагів при аналізі динамічних процесів на ринку.

Результати прогнозного аналізу показали, що найбільш ефективною є стратегія комплексного стимулювання показників обсягів торгів фінансовими інструментами та операцій з ОВДП. Надані рекомендації сприятимуть підвищенню загального рівня активності та ефективності фондового ринку.

Ключові слова: ринок цінних паперів, ОВДП, облігації, корпоративні цінні папери, інвестиційна активність, інвестиційний потенціал.

Securities market of Ukraine: analysis of the current state and prospects assessment.

Hanna Saltykova

PhD, associate professor, senior lecturer of the Department
of Financial Technologies and Entrepreneurship of Sumy State University

40014, Ukraine, Sumy, str. Petropavlivska, 59

h.saltykova@biem.sumdu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-4614-8313>

Kateryna Sylchenko

student of the Department of Financial Technologies and
entrepreneurship of Sumy State University

<https://orcid.org/0009-0003-1811-062X>

Abstract: The purpose of the paper is to study the current state of the securities market of Ukraine, trends, features of its functioning and assessment of prospects for further development in the context of the transformation of the financial system.

Research methods: scientific generalization, statistical, graphical, econometric modeling.

The paper identifies the main factors influencing the development of the securities market. The key role belongs to economic and political factors that shape the investment environment. It is shown that all of these factors have an impact on the functioning of the market, but differ in the degree and nature of action.

The mechanism of formation of demand and supply in the market is studied. It is described that their interaction determines the equilibrium parameters of the market, in particular the price and volume of financial instruments.

In the process of analysis, the choice of key indicators of the development of the securities market is justified, in particular the volume of trading in financial instruments, the volume of transactions with domestic government bonds and the general level of market activity. The close correlation between the indicators is established, that confirms their representativeness for further modeling.

The construction of an econometric model allows to determine the nature and strength of the influence of individual factors on the level of stock market activity. It was proved that the most adequate model is one that takes into account the dependence on the volume of transactions with government bonds, which is confirmed by high values of the coefficient of determination and statistical significance. The

expediency of taking into account time lags when analyzing dynamic processes in the market is noted.

The results of the forecast analysis showed that the most effective strategy is a comprehensive stimulation of indicators of the volume of trading in financial instruments and transactions with government bonds. The recommendations provided will contribute to increasing the overall level of activity and efficiency of the stock market.

Keywords: securities market, government bonds, bonds, corporate securities, investment activity, investment potential.

Постановка проблеми. Динамічний розвиток фінансових ринків у глобальній економіці зумовлює зростання ролі ринку цінних паперів як одного з ключових механізмів мобілізації капіталу, ефективного розподілу фінансових ресурсів та стимулювання інвестиційної активності. У розвинутих економіках функціонування фондового ринку сприяє посиленню фінансової стабільності, підвищенню ліквідності активів та розвитку інституцій інвестування. Водночас, в умовах інтеграційних процесів, посилення конкуренції між фінансовими центрами та впровадження інноваційних технологій, ринки цінних паперів зазнають значних трансформацій, що потребує постійного адаптаційного регулювання.

Для України питання розвитку ринку цінних паперів набуває особливої актуальності на тлі економічних викликів, пов'язаних із низьким рівнем інституційної довіри, обмеженою доступністю довгострокового фінансування для підприємств та недосконалою регуляторною базою. Незважаючи на спроби реформування фінансового сектора та підвищення прозорості фондового ринку, за оцінками експертів, український ринок цінних паперів досі характеризується недостатньою ліквідністю, обмеженою участю іноземних інвесторів і домінуванням державних та банківських інструментів над корпоративними.

Особливу увагу також привертають ризики, які супроводжують функціонування ринку цінних паперів, зокрема коливання цінних активів у

відповідь на політичну та економічну невизначеність, слабкий захист прав інвесторів та недосконалість механізмів корпоративного управління. У процесі трансформації фінансової системи України важливо не лише оцінити поточний стан ринку, а й визначити перспективи його розвитку з урахуванням внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на інвестиційну привабливість та ефективність функціонування.

Таким чином, виникає необхідність комплексного дослідження ринку цінних паперів України, що включає аналіз його поточного стану, виявлення ключових проблем та обмежень, а також оцінку перспектив розвитку з точки зору інституційного потенціалу, ринкової динаміки та стратегічних напрямів реформування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання функціонування та розвитку ринку цінних паперів України є предметом активного наукового та практичного дослідження як у вітчизняних, так і в зарубіжних джерелах. Різні автори приділяють увагу аспектам ліквідності ринку, інвестиційної привабливості, регулювання та розвитку інфраструктури фондового ринку.

У працях вітчизняних науковців ринок цінних паперів переважно розглядається як складна система економічних відносин. Зокрема, А. Ю. Рамський, Ю. М. Жукова та С. М. Обушний [1], визначають його як складову фінансового ринку, що являє собою систему економічних відносин, пов'язаних із випуском, обігом і купівлею-продажем цінних паперів, яка забезпечує залучення інвестицій та перерозподіл фінансових ресурсів між суб'єктами господарювання. Подібний підхід простежується і в дослідженнях Н. В. Проць [2], яка характеризує ринок цінних паперів як складну систему відносин, пов'язаних із випуском і обігом цінних паперів, діяльністю учасників ринку, а також розподілом доходів і ризиків від інвестицій.

Окремі науковці акцентують увагу на правовому аспекті даного поняття. Так, Н. О. Максименко [3], розглядає ринок цінних паперів як об'єкт

адміністративно-правового регулювання та як фінансово-правовий інститут, що підкреслює важливість державного впливу на його функціонування.

Таким чином, узагальнення наукових і нормативних підходів [4,5], дозволяє зробити висновок, що ринок цінних паперів є багатогранною економіко-правовою категорією, яка поєднує в собі систему економічних відносин, інституційне середовище та механізми державного регулювання. Його функціонування забезпечує ефективний перерозподіл фінансових ресурсів, розвиток інвестиційної діяльності та стабільність фінансової системи держави.

Важливі аспекти інвестиційної привабливості ринку та його залежності від євроінтеграційних прагнень нашої країни досліджені у [6]. Можливості міжнародних ринків капіталу у сприянні повоєнній відбудові національної економіки висвітлені у [7]. Надважливим питанням ідентифікації факторів впливу на ділову активність та ефективність функціонування ринку цінних паперів серед іншого присвячено багато уваги у [8, 12-15]. Виклики та тенденції ринку в контексті впливу на національний інвестиційний потенціал проаналізовані у [14] та [18].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених функціонуванню та розвитку ринку цінних паперів, низка важливих аспектів його розвитку в Україні залишається недостатньо вивченою. Недостатньо розкритими залишаються питання розвитку інфраструктури ринку цінних паперів та її відповідності сучасним міжнародним стандартам. Крім того, актуальними залишаються питання вдосконалення державного регулювання ринку цінних паперів, підвищення прозорості діяльності його учасників і забезпечення належного рівня захисту прав інвесторів. Недостатньо дослідженими є також ризики функціонування ринку, зокрема вплив макроекономічної нестабільності, воєнних факторів та глобальних фінансових викликів на його розвиток. Важливим напрямом подальших досліджень є проблема низького рівня фінансової грамотності населення та обмеженого

залучення фізичних осіб до інвестування в цінні папери, що стримує розвиток внутрішнього інвестиційного потенціалу країни.

Таким чином, наявність зазначених проблем зумовлює необхідність подальшого наукового дослідження ринку цінних паперів України з метою визначення ефективних напрямів його розвитку та інтеграції у світовий фінансовий простір.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою роботи є дослідження сучасного стану ринку цінних паперів України, тенденцій, особливостей його функціонування та оцінка перспектив подальшого розвитку в умовах трансформації фінансової системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринок цінних паперів є надзвичайно чутливим до зовнішнього середовища, оскільки він базується на очікуваннях інвесторів щодо майбутніх доходів та ризиків. Будь-які зміни в економіці чи політиці безпосередньо змінюють вартість капіталу та привабливість інвестиційних інструментів [6,8-9].

До основних факторів, що безпосередньо впливають на розвиток ринку цінних паперів, доцільно віднести такі:

- Економічні: визначають фінансову спроможність учасників та стабільність інвестиційного середовища (темпи зростання ВВП, інфляція, стабільність валюти, доходи населення) [6].
- Політичні: формують правові межі та рівень системних ризиків (політична стабільність, ефективність регулювання, рівень довіри до держави, вплив війни) [6,10-11].
- Ринкові: характеризують внутрішню організацію та технологічність майданчиків (рівень конкуренції, розвиток інфраструктури, доступність інструментів, інновації) [7,11].
- Соціально-демографічні: відображають потенціал масового інвестора (фінансова грамотність, інвестиційна активність) [7].

Усі наведені групи факторів здійснюють вплив на функціонування ринку цінних паперів, проте відрізняються характером та ступенем впливу. Економічні та політичні фактори переважно формують загальне інвестиційне середовище, тоді як ринкові та соціально-демографічні визначають поведінку безпосередніх учасників ринку та рівень його розвитку.

Для більш глибокого аналізу ринку цінних паперів доцільно виокремити фактори, що безпосередньо впливають на формування попиту з боку інвесторів та пропозиції з боку емітентів, оскільки саме вони визначають ринкову рівновагу.

Ринок цінних паперів України функціонує під впливом як внутрішніх економічних процесів, так і зовнішніх глобальних тенденцій. Попит і пропозиція на цьому ринку залежать від комплексу фінансових, політичних та соціальних чинників, які визначають інвестиційну привабливість країни. Основні з них узагальнено та наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні фактори формування попиту і пропозиції на ринку цінних паперів України

Сегмент ринку	Основні фактори	Характер впливу
Фактори попиту (інвестори)	Доходи інвесторів та рівень заощаджень населення	Визначають обсяг фінансових ресурсів, доступних для інвестування
	Інвестиційні очікування та рівень довіри до ринку	Формують готовність інвестувати та рівень прийняттого ризику
	Розвиток альтернативних фінансових інструментів	Впливає на перерозподіл коштів між різними інвестиційними можливостями
	Податкова політика та рівень фінансової грамотності	Визначають привабливість інвестицій і якість фінансових рішень
	Загальна економічна та політична ситуація	Формує загальний інвестиційний клімат і рівень ризиків

	Рівень ризику та дохідності інструментів	Визначає інвестиційну привабливість цінних паперів
	Доступність та прозорість інформації	Впливає на ефективність прийняття інвестиційних рішень
	Можливості диверсифікації	Зменшують ризики та підвищують інтерес інвесторів до ринку
Фактори пропозиції (емітенти)	Фінансовий стан емітентів	Визначає здатність і потребу у залученні капіталу
	Потреба у фінансових ресурсах (підприємства, держава)	Формує обсяги випуску цінних паперів
	Вартість залучення капіталу	Впливає на рішення щодо емісії та структуру фінансування
	Рівень розвитку корпоративного сектору	Визначає масштаб і активність фондового ринку
	Державне регулювання ринку	Формує правила та обмеження функціонування ринку
	Умови роботи фондових бірж	Впливають на ліквідність і доступність ринку
	Розвиненість ринкової інфраструктури	Забезпечує ефективність операцій і довіру учасників
За ступенем керованості	Регульовані фактори	Безпосередньо контролюються державою (регулювання, біржі, правила ринку)
	Частково регульовані фактори	Піддаються опосередкованому впливу (довіра, інфляційні очікування, фінансова грамотність)
	Нерегульовані фактори	Макроекономічні та зовнішні умови (ВВП, інфляція, політичні ризики)
	Випадкові фактори	Короткострокові шоки (інформаційні події, спекуляції, паніка на ринку)

Джерело: складено авторами на основі [12-15]

Отже, аналіз показує, що ринок цінних паперів функціонує під впливом багаторівневої системи факторів, які формують як інвестиційну поведінку учасників, так і обсяги емісії фінансових інструментів. Значна частина цих факторів є взаємопов'язаними та змінюються залежно від макроекономічної ситуації та рівня розвитку фінансової системи.

Узагальнення наведених факторів дозволяє систематизувати їх за характером впливу на ринок цінних паперів, зокрема за ціновими та неціновими детермінантами формування попиту і пропозиції. Більш наочно механізм взаємодії попиту і пропозиції під впливом цих факторів показано на рисунку 1.

Рис. 1. Взаємодія попиту і пропозиції на ринку цінних паперів під впливом цінових та нецінових факторів

Джерело: складено авторами на основі аналізу [12-15]

Рисунок ілюструє механізм взаємодії попиту і пропозиції на ринку цінних паперів, де рівноважна ціна та обсяг визначаються перетином відповідних кривих. При цьому цінові фактори впливають на рух уздовж кривих попиту і пропозиції, тоді як нецінові фактори призводять до їх зсуву. Така динаміка відображає чутливість ринку цінних паперів до змін економічного середовища, очікувань інвесторів та поведінки емітентів, що в результаті формує нові параметри рівноваги.

У таблиці 2 наведено динаміку основних інструментів ринку цінних паперів України за 2020–2025 роки, зокрема загальний обсяг цінних паперів, обсяг ОВДП та корпоративних облігацій. Це дає змогу простежити загальні тенденції розвитку ринку та зміну структури його ключових сегментів у часі.

Таблиця 2

Динаміка основних інструментів ринку цінних паперів України в 2020–2025 рр., млн. грн.

Період	Усього цінних паперів	ОВДП	Облігації
2020	1 656 471	991 742	4 510
2021	1 683 736	1 054 431	4 300
2022	2 209 858	1 378 215	3 100
2023	2 438 121	1 571 606	2 000
2024	2 627 592	1 860 276	1 400
2025	2 886 697	1 964 335	400

Джерело: складено авторами за даними [16]

Для наочнішого відображення виявлених тенденцій побудовано рисунок 2, на якому чітко видно зростання ролі ОВДП у структурі ринку, а також поступове зниження обсягів корпоративних облігацій.

За період 2020–2025 рр. ринок цінних паперів України демонструє загальну тенденцію до зростання сукупного обсягу інструментів: з 1 656 471 млн. грн., у 2020 р. до 2 886 697 млн. грн., у 2025 р. Основним драйвером цього зростання виступають ОВДП, обсяг яких поступово збільшується протягом усього періоду — з 991 742 млн. грн., до 1 964 335 млн. грн., що пов'язано з

активнішою державною політикою запозичень для фінансування бюджетного дефіциту, особливо в умовах кризових періодів і воєнного стану.

Водночас корпоративні облигації демонструють стійке скорочення — з 4 510 млн. грн., у 2020 р. до 400 млн. грн., у 2025 р., що свідчить про зниження активності корпоративного боргового фінансування через підвищені ризики, слабку інвестиційну активність бізнесу та переорієнтацію інвесторів на більш надійні державні інструменти.

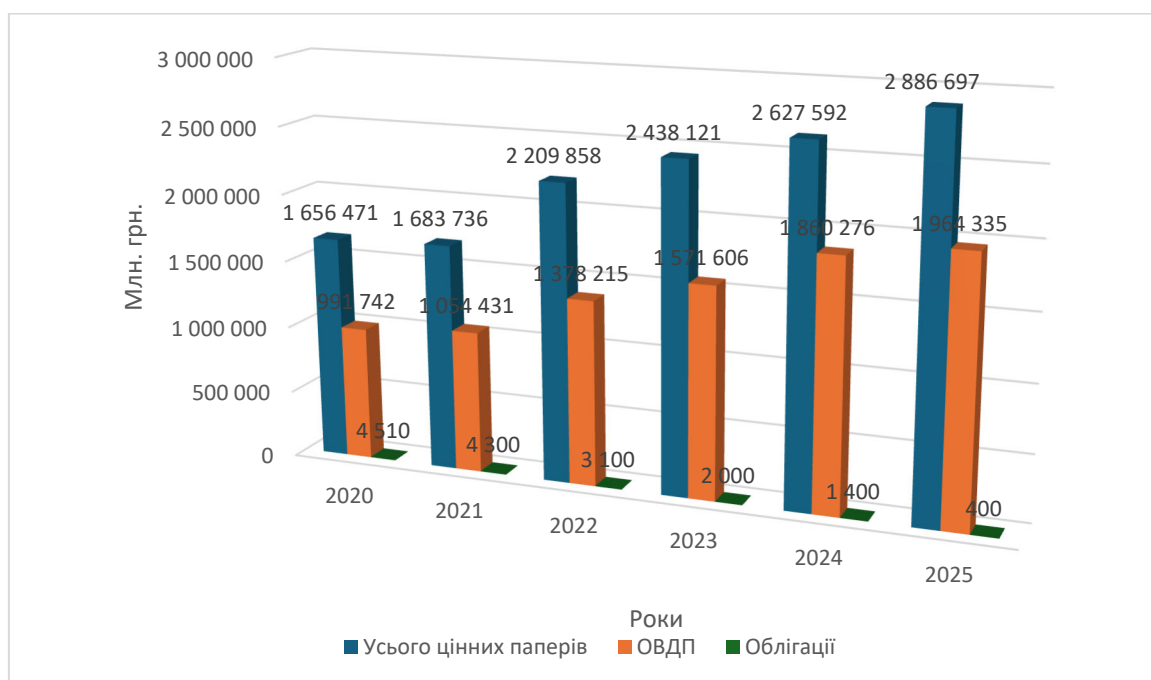

Рис. 2. Динаміка обсягу цінних паперів в Україні у 2020–2025 рр.

Джерело: складено авторами за даними [16]

Таким чином, структура ринку поступово зміщується в бік домінування державних цінних паперів, а станом на 2025 р. ОВДП формують основну частку ринку цінних паперів України.

У таблиці 3 наведено структуру ринку цінних паперів України за основними інструментами у 2020–2025 роках, зокрема частки ОВДП, корпоративних облигацій та інших фінансових інструментів. Це дозволяє оцінити зміну співвідношення між сегментами ринку та визначити тенденції його структурної трансформації.

Аналізуючи дані таблиці 3, можна відзначити чітку тенденцію до зростання частки ОВДП у структурі ринку цінних паперів України: з 59,87% у 2020 р. до пікового значення 70,80% у 2024 р., з незначним зниженням до 68,05% у 2025 р. Це свідчить про посилення ролі державних запозичень та підвищення довіри інвесторів до державних інструментів, особливо в умовах економічної нестабільності та воєнного стану.

Таблиця 3

Структура ринку цінних паперів України за інструментами

Рік	ОВДП, %	Облігації, %	Інші, %
2020	59,87	0,27	39,86
2021	62,62	0,26	37,12
2022	62,37	0,14	37,49
2023	64,46	0,08	35,46
2024	70,80	0,05	29,15
2025	68,05	0,01	31,94

Джерело: розраховано авторами

Натомість частка корпоративних облігацій стрімко скорочується — з 0,27% у 2020 р. до майже нульового рівня (0,01%) у 2025 р., що вказує на суттєве згортання корпоративного боргового ринку через високі ризики та обмежені можливості залучення капіталу бізнесом. Частка інших інструментів поступово зменшується з 39,86% до 31,94%, хоча у 2025 р. спостерігається незначне відновлення. Загалом структура ринку стає більш концентрованою та орієнтованою на державні цінні папери.

На етапі специфікації економетричної моделі із застосуванням MS Excel було здійснено відбір факторів, потенційно придатних для включення до моделі. Вибір саме цих показників обґрунтований їхньою репрезентативністю та здатністю відображати реальну активність ринку цінних паперів України. З цією метою проаналізовано такі показники: обсяг торгів фінансовими інструментами на ринку цінних паперів України, обсяг операцій з облігаціями внутрішніх державних позик (ОВДП), а також загальний рівень активності фондового ринку.

За допомогою стандартних вбудованих функцій MS Excel було визначено такі показники:

- коефіцієнт множинної кореляції між обсягом торгів фінансовими інструментами та обсягом операцій з облігаціями внутрішніх державних позик (ОВДП) становить $r=0,73$, а із урахуванням лагу $\tau=1$ він становить $R(\tau)=0,89$;
- коефіцієнт множинної кореляції між обсягом торгів фінансовими інструментами та загальним рівнем ринкової активності становить $r=0,99$, а із урахуванням лагу $\tau=1$ він становить $R(\tau)=0,58$.

Отже, встановлено наявність тісного кореляційного взаємозв'язку між досліджуваними показниками ринку цінних паперів України. При цьому сила зв'язку залежить як від типу фактору, так і від урахування часових лагів. Зокрема, встановлено, що зв'язок між обсягом торгів фінансовими інструментами та загальним рівнем ринкової активності є дуже високим і має переважно синхронний характер, тоді як для операцій з ОВДП спостерігається посилення залежності із врахуванням лагу, що свідчить про наявність відкладеного ефекту.

Таким чином, результати аналізу підтверджують доцільність урахування часових лагів при моделюванні динамічних ринкових процесів, оскільки окремі фактори можуть впливати на результуючі показники із затримкою у часі, тоді як інші мають миттєвий вплив. Це зумовлено тим, що зміни на фондовому ринку можуть проявлятися як негайно, так і через певний часовий інтервал залежно від природи економічних процесів.

Зокрема, в ході аналізу виявлено, що обсяг торгів фінансовими інструментами, обсяг операцій з облігаціями внутрішніх державних позик (ОВДП) та загальний рівень активності фондового ринку є взаємопов'язаними показниками і можуть виступати ключовими факторними змінними при побудові економетричної моделі.

Таким чином, для формування адекватної економетричної моделі доцільно використовувати основні індикатори, які найбільш повно відображають стан і

розвиток ринку цінних паперів України, а саме: обсяг торгів фінансовими інструментами, обсяг операцій з ОВДП та загальний рівень ринкової активності.

За обраними показниками наявні довготривалі статистичні спостереження, які наведено в таблиці 4, що дозволяє здійснити коректне моделювання та оцінку впливу ключових факторів на динаміку розвитку фондового ринку України.

Таблиця 4

Вихідні дані для побудови економетричної моделі ринку цінних паперів
України

Рік	Обсяг торгів фінансовими інструментами , млн. грн.	Обсяг ОВДП, млн грн	Загальний рівень активності фондового ринку
2020	3 354 104	991 742	3 343 997
2021	4 519 605	1 054 431	4 495 062
2022	1 606 320	1 378 215	1 605 745
2023	4 364 321	1 571 606	4 363 291
2024	6 566 852	1 860 276	6 189 981
2025	10 765 761	1 964 335	8 953 991

Джерело: складено авторами за даними [16-17]

Відібрані ключові показники ринку цінних паперів України стали базою для дослідження впливу обсягу торгів фінансовими інструментами та рівня ринкової активності на загальний обсяг операцій на фондовому ринку із застосуванням дистрибутивно-лагової моделі

Оцінювання параметрів моделі здійснювалося з використанням однокрокового методу найменших квадратів у табличному процесорі MS Excel за допомогою інструменту «Аналіз даних» як для звичайної однофакторної лінійної моделі. Враховуючи вищенаведене, оцінене рівняння має вигляд:

$$y_t = 15080,59 + 0,8611x_t + \varepsilon_t \quad (1)$$

Також альтернативна модель залежності загального рівня активності фондового ринку від обсягу торгів ОВДП має вигляд:

$$y_t = -16374,90 + 1,1161x_t + \varepsilon_t \quad (2)$$

Побудовані економетричні моделі мають різний рівень статистичної значущості. Зокрема, для першої моделі значення $F^* = 4,30$ є меншим за критичне значення $F_{кр} = 4,45$, а рівень значущості становить $0,1068$, що перевищує допустимий поріг ($\alpha = 0,05$). Це свідчить про статистичну незначущість моделі в цілому та відсутність достатніх підстав для її використання у подальшому аналізі.

Натомість друга модель є статистично значущою, оскільки значення $F^* = 330,06$ значно перевищує критичне значення $F_{кр} = 4,45$, а рівень значущості ($\text{Significance } F = 5,3983 \cdot 10^{-5}$) є значно меншим за $0,05$. Це підтверджує адекватність моделі та можливість її використання для подальшого аналізу і прогнозування.

Крім того, високе значення коефіцієнта детермінації ($R^2 = 0,988$) свідчить про те, що модель пояснює близько $98,8\%$ варіації результативного показника, що вказує на дуже тісний зв'язок між змінними.

Таким чином, для подальших досліджень доцільно використовувати другу модель, яка характеризується високою точністю та статистичною значущістю, тоді як перша модель потребує доопрацювання або виключення з аналізу.

На основі запропонованих економетричних моделей формуються передумови для регулювання активності фондового ринку та прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності його функціонування. Це дає змогу, шляхом впливу на обсяг торгів фінансовими інструментами та операцій з ОВДП, опосередковано регулювати результуючий показник — загальний рівень активності фондового ринку. Результати прогнозного дослідження наведено в таблиці 5.

Виходячи з даних табл. 5, перший (базовий) варіант прогнозу, отриманий на основі побудованої економетричної моделі, передбачає збереження поточного рівня активності фондового ринку на рівні 100% . При цьому обсяг торгів фінансовими інструментами (x_1) становить $10\,765\,761,0$ млн грн, а обсяг операцій з ОВДП (x_2) — $1964335,0$ млн грн.

Таблиця 5

Результати прогнозування загального рівня активності фондового ринку залежно від зміни обсягу торгів фінансовими інструментами та ОВДП

Показники	Варіанти прогнозу					
	1 (базовий)	2	3	4	5	6
Частка зміни показника x_1	1	0,99	1,01	1	1,01	1
Прогноз обсяг торгів фінансовими інструментами (x_1), млн. грн.	10 765 761,0	10 658 103,4	10 873 418,6	10 765 761,0	10 873 418,6	10 765 761,0
Загальний рівень активності ринку, %	100,00	99,00	101,00	100,00	101,00	100,00
Частка зміни показника x_2	1	0,99	1,01	1,01	1	0,99
Прогноз обсяг торгів ОВДП (x_2), млн. грн.	1964335,00	1944691,65	1983978,35	1983978,35	1964335	1944691,65
Загальний рівень активності ринку, %	100,00	99,00	101,00	101,00	100,00	99,00

Варіанти прогнозу 2–6 сформовано з урахуванням можливого регулюючого впливу на ключові показники ринку, зокрема обсяг торгів фінансовими інструментами та обсяг операцій з державними облігаціями.

Зокрема, у разі одночасного скорочення обсягу торгів фінансовими інструментами на 1% (до 10 658 103,4 млн грн) та обсягу операцій з ОВДП на 1% (до 1944691,7 млн грн), що відповідає варіанту прогнозу 2, загальний рівень ринкової активності знижується до 99%, що свідчить про негативний вплив одночасного скорочення обох показників.

Неефективним є також варіант ізольованого зменшення обсягу операцій з ОВДП на 1% (варіант 6), при якому рівень активності ринку також знижується до 99%, що підтверджує значущість цього фактора для функціонування фондового ринку.

Натомість у разі зростання обох показників на 1% (варіант 3) спостерігається підвищення рівня ринкової активності до 101%, що є найкращим результатом серед усіх сценаріїв. Аналогічне зростання (до 101%) відбувається і при збільшенні лише одного з факторів — або обсягу торгів фінансовими інструментами (варіант 5), або обсягу операцій з ОВДП (варіант 4).

Таким чином, найвищий рівень активності фондового ринку досягається у випадку одночасного зростання обох ключових показників, що свідчить про їх комплексний вплив на розвиток ринку. Отримані результати дозволяють зробити висновок, що найбільш ефективною стратегією є стимулювання як обсягу торгів фінансовими інструментами, так і операцій з ОВДП, що забезпечує підвищення загальної ринкової активності.

Висновки. Аналіз сучасного стану ринку цінних паперів України показав наявність позитивної динаміки зростання загального обсягу фінансових інструментів у 2020–2025 рр. Водночас встановлено суттєві структурні диспропорції, зокрема домінування облігацій внутрішніх державних позик та значне скорочення частки корпоративних облігацій, що свідчить про обмеженість можливостей корпоративного сектору щодо залучення фінансових ресурсів. Низька капіталізація національного ринку цінних паперів та незначна інвестиційна активність населення доповнюють картину його незадовільного стану. Оскільки в короткостроковій перспективі подолати виявлені проблеми вкрай складно, можливим фокусом поточного регулювання ринку є оптимізація функціонування домінантної складової – ринку ОВДП. В цьому напрямку в результаті проведеного дослідження перспективним представляється стимулювання обсягу торгів фінансовими інструментами в поєднанні зі стимулюванням операцій з ОВДП.

В довгостроковій перспективі для забезпечення сталого розвитку ринку цінних паперів України доцільно спрямувати зусилля на підвищення інвестиційної привабливості, розвиток корпоративного сектору, удосконалення державного регулювання та розширення участі інвесторів, що в сукупності

сприятиме зміцненню фінансової системи держави та її інтеграції у світовий фінансовий простір.

Список використаних джерел

1. Рамський А.Ю., Жукова Ю.М., Обушний С.М. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навч. посіб. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 228 с.
URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/36158/1/A_Ramskiy_Y_Zhukova_S_Obushniy_Rynok_zyhhih_paperiv_FITU.pdf
2. Богріновцева, Л., Ключка, О. Особливості розвитку ринку державних боргових цінних паперів України. *Економіка та суспільство*. 2023. (53). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-14>
3. Максименко Н.О. Ринок цінних паперів як об'єкт публічно-правового регулювання. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 2. С. 125–128.
URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1b8758cc-f07d-40ed-8af1-78ed0581cf88/content>
4. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» від 23.02.2006 № 3480-IV (редакція від 01.07.2021).
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/ed20210701#n1856>
5. Постанова КМУ «Про Концепцію функціонування і розвитку фондового ринку в Україні» № 277-П від 29.04.1994.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/277-94-%D0%BF#Text>
6. Ilchenko V. Інвестиційна привабливості ринку цінних паперів України в умовах європейської інтеграції. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2025. Т. 2, № 16. С. 404–413.
URL: <https://doi.org/10.32750/2025-0237>
7. Міжнародний фінансовий ринок та повоєнна відбудова економіки України: теоретико-методологічне дослідження і практичні орієнтири /

I. Yehorova et al. *Economic scope*. 2025. No. 205. P. 75–83.
URL: <https://doi.org/10.30838/ep.205.75-83>

8. Долінський Л. Фінансовий ризик-менеджмент. Навчально-методичний посібник. Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2022. 132 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/612eбеса-еа2d-4f46-adbf-72aaabdaf988>

9. Global Financial Development Report 2019/2020: Bank Regulation and Supervision a Decade after the Global Financial Crisis. Washington, DC: World Bank, 2019. URL: <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1447-1>

10. Quantile Connectedness Between Stock Market Development and Macroeconomic Factors for Emerging African Economies / M. Ben Salem et al. *International Journal of Financial Studies*. 2025. Vol. 13, no. 4. P. 224. URL: <https://doi.org/10.3390/ijfs13040224>

11. Тонюк Ю. В. Проблеми та перспективи розвитку вітчизняного фондового ринку. Збірник тез наукових робіт учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції прогнозування економічного відновлення національної економіки. Одеса, 2021. С. 76-79. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f286bb0a-19be-4e03-9b23-e10341c507f0/content#page=76>

12. Мацелюх Н.П. Фактори ціноутворення на ринку цінних паперів в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 9. С. 659–664. URL: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/135.pdf>

13. Волошина-Сідей В., Чилій А. Теоретико-методичні основи інвестиційних процесів на ринку цінних паперів. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-121>

14. Мацук З., Хайнеманн А. Глобальні виклики та тенденції розвитку ринку цінних паперів в Україні. *Міжнародна економічна політика*. 2020. № 1-2. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/aa7840aa-07ee-44be-9575-2078dea41d71/content>

15. Фундаментальний та технічний аналізи міжнародних ринків / О. Сохацька та ін. . Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 309 с.
URL: <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/28be91f1-c84e-49b3-8326-ab5c5be436aa/content>
16. Національний банк України
URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial>
17. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Інформаційні матеріали (Insights). URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>
18. Шулик, Ю., Іванчук, Н., & Комар, А. Розвиток ринку цінних паперів для зростання інвестиційного потенціалу України. *Економіка та суспільство*. 2025. (82). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-109>